

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) เป็นต้นมา ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาประเทศ ได้เน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ และมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดจนมุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อให้เศรษฐกิจระดับฐานรากมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีเป้าหมายในการลดความยากจน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้คนในชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ทั้งนี้ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทและเมือง ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้กรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน ฉะนั้นรัฐบาลในสมัยนั้น ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะการเรียนรู้ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง (Self-Reliance Economy) ของชุมชนหมู่บ้านให้เกิดความเข้มแข็ง และ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) จนนำไปสู่ นโยบายเร่งด่วน และได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและเมือง โดยที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นในทุกหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้าน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมขีดความสามารถในการบริหารจัดการเงินทุนของชุมชน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ และสร้างความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ซึ่งมีเป้าหมายในการจัดตั้งทั่วประเทศ จำนวน 75,547 กองทุน (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2544 : 31)

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้เป็นแหล่งเงินทุน สำหรับการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองให้กระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยที่รัฐบาลตั้งเป้าหมาย (Multiplier Effect) ต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ประมาณ 7 – 11 เท่าของวงเงิน (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2544 : 89)

กองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ผ่านมา ชุมชนบ้านถนนหัก ได้รับการ โอนเงินจำนวนหนึ่งล้านบาทจากสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2544 ตามที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการ จัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนด้วยตนเอง สร้างศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้าน สังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. 2544 : บทนำ) และจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชุมชนถนนหักที่ผ่านมา พบว่าสมาชิกกองทุนมี จำนวนเพิ่มขึ้นมาก ทำให้กองทุนหมู่บ้านต้องพยายามปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานใน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน ด้านพฤติกรรมกรดำรงชีพของคณะกรรมการ หมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ด้านการจัดสรรผลประโยชน์ ด้านการเงินและด้านการจัดทำ บัญชีและงบดุล เพื่อให้สมาชิกที่มาใช้บริการเกิดความประทับใจพึงพอใจในการบริการ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคคลในชุมชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้าน ถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อนำข้อมูลที่นำมาเป็นแนวทางในการ พัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพเกิดความประทับใจต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชน บ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อนำไปเป็นแนวทางการวางแผน นโยบาย และแผนเพื่อพัฒนากองทุนต่อไป

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศในการนำไปใช้นำไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานต่อสมาชิก กองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 5 ด้าน โดยบูรณาการจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ดังนี้

- 1.1 ด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน
- 1.2 ด้านพฤติกรรมการค้างชีพของคณะกรรมการหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- 1.3 ด้านการจัดสรรผลประโยชน์
- 1.4 ด้านการเงิน
- 1.5 ด้านการจัดทำบัญชีและงบดุล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 501 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148-149) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 217 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับฉลาก

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ คำศัพท์ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตรงกัน จึงขอให้คำนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. **ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกี่ยวกับความเชื่อรวมถึงความรู้สึก โดยอาศัยพื้นฐานจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนและอาจจะแสดงออกได้ทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งนี้ความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

2. การดำเนินงาน หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการดำเนินงานที่
ต้องอาศัยการวางแผน การบริหารจัดการการจัดระบบการปฏิบัติงานที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านนั้นประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ 5 ด้าน ได้แก่

2.1 การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง สภาพการดำเนินงานของ
คณะกรรมการและสมาชิกในการบริหารผลประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้าน โดยยึดกรอบของ
พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และระเบียบข้อบังคับกองทุน
หมู่บ้านชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 พฤติกรรมการดำรงชีพของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุน
หมู่บ้าน หมายถึง พฤติกรรมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพของคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.3 การจัดสรรผลประโยชน์ หมายถึง การกระจายประโยชน์ที่เกิดจากดอกเบี้ย ค่าปรับ
และประโยชน์อื่นใดที่ได้จากการบริหารจัดการ การลงทุนของกองทุนหมู่บ้านแก่คณะกรรมการและ
สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.4 การเงิน หมายถึง การบริหารงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท
โดยให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้รับผิดชอบ การทำนิติกรรมสัญญา การดำเนินการ
เกี่ยวกับการกู้ยืม การชำระเงินกู้และการรักษาวินัยทางการเงิน

2.5 การจัดทำบัญชีและงบดุล หมายถึง บทบาทของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใน
การจัดทำบัญชีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย การเร่งรัดคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย การสรุปบัญชีงบดุลประจำปี
ของกองทุนหมู่บ้านและประกาศให้สมาชิกทราบในรายงานประจำปี

3. กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนที่จัดตั้งขึ้น โดยระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.
2544 พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ทั้งนี้ เฉพาะกองทุนที่
ดำเนินการในเขตชุมชน โดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตาม
นโยบายของรัฐบาลเพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของ
หมู่บ้านชุมชนบ้านถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

4. ประชากร หมายถึง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก
อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

5. ชุมชนบ้านถนนหัก หมายถึง ชุมชนบ้านถนนหัก ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง
จังหวัดบุรีรัมย์